

Narodna koncentracija

Ne samo ljudje, še celo živali zberejo v trenutku nevarnosti vse svoje sile k obrambi. Tako vemo iz naravoslovja, da se konji, takoj ko začutijo volka, združijo v skupino, z glavami vkup, dočim imajo zadnje noge, ki so obrnjene na izven, nalogo odbijati napadalca.

Ta prirodni čut samoohrane je prežl vsa ljudstva, zlasti male narode v usodnih odločitvah zadnjih dni. Naši akademiki na ljubljanski univerzi so svojo koncentracijo že tudi dejansko izvedli, dajoč z njo pobudo ostalemu prebivalstvu, da opusti medsebojna trenja in z združenimi močmi bdi nad usodo narodne in državne neodvisnosti.

Ta gesta naše mladine nam ponovno izpričuje, da nam nad bodočnostjo našega naroda ni treba obupavati. Kakor je resnica, da naša preteklost ni taka, da bi zamogli iz nje črpati zanos in vero v bodočnost našega ljudstva, tako je pa tudi resnica, da smo lahko na našo mladino upravičeno in brez laskanja njej, ponosni.

Če pogledamo med nekatere druge narode, kakšno klavno vlogo je zadnje čase igrala njihova mladina, potem se moramo tem bolj veseliti moralne sile in visokega čuta za človeško dostojanstvo, ki preveva vse akcije, ki jih izvaja ogromna večina naše mladine. Dočim se izživlja mladina nekaterih narodov v sami vojaški strumnosti in negovanju brutalne telesne sile, daje naša mladina že vso povojno dobo prednost sili duha, sili razuma in srca. Če kje, se je pri naši mladini uresničil pregovor: »Šibkih očetov, dobri sinovi.«

Pa k stvari. O narodni koncentraciji je govor. Delavstvo, katerega interese naš list zastopa je že zadnjič na usta svojega najvišjega predstavništva v Sloveniji, plenarne seje strokovne komisije, izjavilo, da se dobro zaveda, da je treba splošnonarodna vprašanja reševati ob sodelovanju vseh stanov, zlasti delavcev, kmetov in inteligence.

Če je to spoznanje veljavno že za normalno dobo, kako bi potem ne bilo veljavno za izredno dobo, v kateri danes živimo, ko se mnoge državne oblike čez noč menjavajo, ko se prestavljajo meje, kakor da so jih branili segniti leseni plotovi.

Mi sicer ne mislimo, da grozi naši državi kaka neposredna nevarnost. Vesti, ki so jih zadnje dni širili neki elementi, so le znak, da posledice našega 700 letnega suženjstva še niso povsod prebolene. Zunanja politika naše države je že vso povojno dobo več ali manj realna, pod novo — Cvetkovičevo vlado se je pa še posebej srečno okrepila. Ona odgovarja položaju države, s katerim mora vedno računati, odgovarja pa tudi čustvom vsega jugoslovanskega delovnega ljudstva, zato je sposobna koncentrirati vse narodne sile k svoji opori.

Druga garancija naše narodne in državne suverenosti je naša narodna armada. Kdor je v njej služil, kdor pozna njen duh, pravila njene vojne službe in izvežbanost ter zdržljivost našega vojaka, tisti ve, da bi vsaka druga sila, ki bi prekoračila naše meje, doprinesla tako strašne žrtve, da bi jih niti zdaleka ne odvagale koristiti, ki bi si jih obetala od napada na naš državni teritorij. Vojna je pa kljub vsemu le neke vrste trgovsko podjetje, čeprav v slabem pomenu te besede. Vendar je gotovo, da vsak napadalec računa s koristmi, ki jih bo od napada imel. Če pa vidi, da bodo lastne žrtve večje, kakor bi bile koristi če mu podjetje tudi uspe, bo pa tako trgovino sam od sebe opustil.

Tretje vprašanje, od katerega odvisi obrambna moč države in naroda je pa ureditev notranjih razmer v državi. Mi smo napisali tik pred 11. decembarskimi volitvami — ne da smo se vanje direktno vmešavali — našo vročo željo, da bi se rešil srbo-hrvaški spor čimprej in na splošno zadovoljstvo.

Nekaj časa med in tudi še po volitvah ni izgledalo, da bodo odgovorni faktorji vzeli to vprašanje resno v pretres. Z nastopom vlade g. Cvetkoviča pa izgleda, da se tudi na tej stvari resno dela. Mi sicer v podrobnosti tega dela nimamo vpogleda, toda, kolikor moremo presoditi po časopisnih vesteh in drugih znamenjih, bi mogli trditi, da vlada tako na srbski, kakor hrvaški strani dobra volja, da se to veliko vprašanje zadovoljivo reši. Če naj k tem tolmačimo čustva slovenskega delav-

stva moramo ugotoviti, da vlada v naših vrstah le ena želja — rešitev tega vprašanja naj bo taka, da jo obe strani sprejmeta z občutkom, da to vprašanje ne ene ne druge strani ne bo več rezalo v meso.

Pri tem naj povdarimo, da je treba spotoma urediti tudi slovensko vprašanje, ki ima mogoče manjšo državno-pravno poauto, zato pa je tem bolj pereča njegova gospodarska in socialna stran. Na tem vprašanju smo pa zlasti slovenski delavci in nameščenci silno zainteresirani in ne bi mogli pod nobenim pogojem dopustiti, da se rešuje brez nas.

Znamenja, ki smo jih našli, nam dajejo upanje, da bodo torej vprašanja, od katerih rešitve je odvisna naša bodočnost, rešena na način, ki bo zadovoljil vse strani in s tem povzročil porast naše sile in odpornosti.

H koncentraciji vseh narodnih sil v sami Sloveniji naj povemo, da ji delavstvo gotovo ne nasprotuje, toda ono bi zamoglo sodelovati le kot ena kopraven faktor drugim stanovom. Tisti, ki propagirajo odtujitev raznih delavskih ustanov izpod delavskega ali nameščenskega vpliva, ki odrekajo delavstvu pravico da potom svojih svobodnih organizacij ščiti svoje materialne in moralne koristi, nimajo legitimacije pozivati delavstvo k narodni koncentraciji. Še manj legitimacije imajo pa tista advokatska omizja, ki si nadevajo nekakšne levičarske tendence, pri tem pa pri vsakih volitvah spreminjajo barvo svojih revnih praporov, edina stalnost njihove taktike je pa v tem, da intrigirajo proti organiziranemu delavstvu in njegovim zaupnikom samo zato, ker niso dovolj »elastični«, da bi sledili njihovemu obračanju po vetru.

Narodna koncentracija je zapoved dobe v kateri živimo, toda uspešna bo le, če jo bodo izvedli enakopravni ljudje in taki, ki imajo trdna tla pod nogami.

Obrov.

ČE BI BILI ŽIDJE VZROKI!

Nemčija se je židov iznebila in z njo vred še marsikatera druga dežela. Porinili so jih v »židovsko ulico«. A...

Razmotrivanja in sklepi plenuma S. K.

I.

Nekaj sklepov plenarne seje Strokovne komisije za Slovenijo, ki se je vršila dne 5. marca v Ljubljani, smo objavili že v marcovi številki »Ljudskega glasu«. Danes objavljamo še preostala razmotrivanja, ki jih je obravnavala seja našega strokovnega predstavništva.

Upravičeno je seja dobršen del svojih razmotrivanj posvetila poglobitvi duhovnih temeljev našega strokovnega pokreta. Če je kako delo v našem pokretu nujno, potem je gotovo najnujnejše posvetiti tej točki največjo pozornost. Javna vprašanja so se na žalost v Sloveniji vedno obravnavala na čudno površen način. Meščanske stranke in organizacije niso v tem pogledu izvršile prav nikakršnega šolanja ljudskih množic. Dočim so drugod posvečali n. pr. vprašanjem carinske zaščite, zaposlitvi ljudstva, emigracijskim vprašanjem in skratka vsem važnim življenjskim zadevam, dolge debate in temeljita časopisna razmotrivanja, se je pri nas obravnavalo vsa ta vprašanja s plehkimi slagerji, ki so vedno izveneli v to, da je vse skupaj le borba poedincev, ki bi se radi prikopali do te ali one protekcije ali do te ali one ugodnosti.

Strokovne organizacije našega pravca so se vedno proti temu ignorantskemu stališču borile z vsemi močmi, toda v splošnem morju površnosti in plehkosti niso mogle imeti onega uspeha kakor tam, kjer je ljudstvo že tudi od drugih ustanov vajeno razmotrivati javna vprašanja s primerno temeljitostjo in znanjem. Povrh se je pa tudi pri nas med mnogimi funkcijonarji ugnezdilo prepričanje, da morajo biti naši shodi kolikor le mogoče na govorniški višini in interesantni, pa seveda primerno kratki in kolikor mogoče zabavni. Tako tudi časopisje naj bi ja ne napisalo kake težje teme, temveč vse lepo okroglo in kratko, da pade čitalcu vse na prvi pogled v oči. To stališče je izrodek maciavelističnega načina vodenja ljudskih množic, ki jim ni treba vedeti za bistvo stvari, temveč le za zunanje znake, ki naj bodo po možnosti utisnjeni kar na zastave, da se lepše vidijo, igrajo jih naj pa godbe, da se lepše slišijo.

Je že mogoče, da se težkih gospodarskih teorij ne da priučiti vsakemu možu in ženi iz množice. Zelo je verjetno, da vsi ljudje ne bodo nikoli nacionalni ekonomski, zakonodavci in ne vemo še kakih specialisti. Toda, da članstvo strokovnih organizacij ne pozna predpisov socialne zakonodaje, da ne pozna vseh podrobnosti svoje kolektivne pogodbe, da včasih skoraj ne služi svojih pravih interesov, to je pa

pojavi, ki samo potrjuje, da smo v marsičem brskali samo po površini in nismo poskušali iti stvari do dna. Tisti, ki o polomu slovenske vzgoje množic niso popolnoma prepričani, jim svetujemo, naj stopijo nekoliko h kakemu srbskemu kmetu, ki mogoče ne zna niti čitati in pisati, toda čudili se bodo kako zdravo presoja javna vprašanja, kako pozna zgodovino svojega narodnega razvoja in kako zrelo presoja tudi pojave v drugih državah. Če bodo to storili, nam bodo dali prav, da je treba zamujeno nemudoma nadoknaditi.

Še posebej temeljito bodo pa morali vzeti stvar v roke tisti, ki hočejo opravljati službo delavskih zaupnikov. Ne samo to, da morajo poznati vprašanja delavske zakonodaje, uredbe kolektivnih pogodb, važnosti svobode tiska in zborovanja, tudi tistemu spoznanju se bodo morali dokopati, da bodo vedeli v čem so težave gospodarskih kriz, kje je vzrok brezposelnosti in odkod izvira zlo, da mnogi ljudje nimajo kaj djati v lonec in da stanujejo mesto v stanovanjih — v brlogih.

Vseh teh stvari pa ne morejo dobiti iz kratkih govorniško dovršenih govorov ali pa samo iz naslovov, ki jih bodo prečitali v svojem časopisju, temveč se bo treba vsesti in stvar temeljito študirati in še temeljiteje potem to zadevo na sejah in zborovanjih debatirati.

II.

Tudi vprašanje organizacije ni tako enostavna stvar, kakor jo mnogokrat slišimo razlagati. Pri mnogih je vplačilo prispevka najvišja ocena za zavežnost kakega člana. Toda prispevek, kakor organizacija sama je samo sredstvo za doseg ciljev, ki si jih je organizacija postavila in ne cilj sam, kakor mnogi v svoji površnosti mislijo. Naši cilji niso lahko dosegljivi in se jih s plačevanjem prispevkov ne da kupiti. Težka doba v kateri živimo in velikim odločitvam, ki se jim bliža svet, je treba izgraditi tudi sposobno organizacijo. Zlasti je treba skrbeti za njeno duhovno povezanost, ki mora biti izvedena brez vrzeli. Članstvo in odbor morajo biti med seboj v vednem kontaktu in ne tako, kakor se to dogaja v mnogih naših skupinah, ko člani po cele mesece ne vedo kaj odbor dela in če sploh kaj dela in ko odbor istotako po cele mesece ne ve, kaj člani mislijo, žele, zahtevajo in pričakujejo. V takih skupinah tvori edini spoj članstva časopis, pa še ta o razmerah dotičnega kraja največkrat ne piše, ker nima v dotičnem kraju in podjetju sposobnega dopisnika, ki bi ga sproti obveščal o vseh spremembah in dogodkih. Razen časopisa pa priredi taka skupina še sem

in tja kak shod in celotne razmere bi ne bile pravilno opisane, če bi ne povedali, da si zažele kot govornika kakega človeka, ki mu beseda gladko teče, ki je pa o njihovih življenjskih vprašanjih kaj slabo informiran in mu ne preostaja drugega, kakor da odbrbra svoj govor in odide zopet na vlak. Domačini se pa seveda ponavadi ne javljajo k besedi, ker baje ne znajo lepo govoriti in tako smo imeli namesto razmotrivanja konkretnih življenjskih vprašanj dotičnih delavcev, le splošno zunanjo manifestacijo, ki ni zapustila za seboj nikakršnih sledov.

Nujna potreba je, da se temeljito organizira zaupniški kader. Zaupniška mreža mora biti v organizacijah tako gosto razpredena, da bo sleherni delavec v podjetju preko zaupnika duhovno povezan z vodstvom podružnice in da bo vodstvo podružnice preko zaupnika imelo duhoven vpliv na sleherne delavca v dotičnem podjetju.

Pri mnogih skupinah smo že večkrat ugotovili, da imajo samo odbor in po kakega subkasirja, ki pobere prispevke in razdeli časopis, pa je vseh vezi med članstvom in odborom konec. V neki tovarni se nam je celo dogodilo, da je en subkasir pobiral prispevke kar od 80 članov. Kako naj en človek drži zvezo med odborom in članstvom, če jih ima kar 80 prideljenih, je res cel čudež. Organizacije morajo stremeti, da zaupniško mrežo tako pomnože, da bo vsaj na vsakih 10 delavcev v tovarni en zaupnik, ki mora imeti nalogo vzdrževati zvezo s temi desetimi, jih informirati o delu organizacije, nasprotno pa informirati odbor o željah in zahtevah svoje desetine. Ta reorganizacija je zlasti za današnje čase nujna, zato pričakujemo, da bodo ta ukrep podružnice t a k o j izvedle.

III.

Delo našega plenuma bi ne bilo popolno, če bi se ne bavil tudi z organizacijo prosvetnega in propagandnega delovanja in če bi informacijski službi ne posvetil primerne pozornosti. Kar se prosvetnega in propagandnega delovanja tiče, je skrajni čas, da se mu posveti prav nujna pozornost. Vsaka podružnica mora določiti prav posebne ljudi, ki se jim poveri to velevažno delo. Zavedati se moramo, da je prav v izobrazbi naša moč. Treba je delati na tem, da se dvigne splošna izobrazba članstva in posebej še strokovna izobrazba članstva. Odbori, ki imajo nalogo določiti poseben odsek za prosvetno in propagandno delo (prosvetno propagandni odsek), morajo naložiti temu odseku nalogo, da se prav za te stvari zanima in jih organizira. Treba je prirediti predavanja in razgovore,

ekskurzije in skupne izlete, kjer naj bo vedno poskrbljeno za prosvetno delo med članstvom. K temu pa ni treba, da prihajajo vedno referenti in predavatelji iz drugega kraja. Imamo časopise, brošure in dovolj je tudi lepih knjig, da si tako kratko predavanje priredi vsak naš zaupnik, ki je kolikor toliko načitan. V vsaki podružnici so ljudje, ki nič ne čitajo, niti svojega strokovnega časopisa. Baš take je treba povabiti vsaj 14 dnevno enkrat na sestanek, kjer se določi kakega funkcionarja, ki kolikor toliko gladko čita, da prečita naglas vsaj najbolj aktualne članke iz svojega strokovnega časopisa. Pri tem bodo dobili interes za stvar tudi tisti, ki sicer ne čitajo časopisja, pa ga bodo s časoma začeli tudi sami čitati.

Strokovne organizacije po drugih krajih prirejajo vsaj dvakrat mesečno tak prosvetni večer. Program takega prosvetnega večera je tako prirejen, da se najprej prečitajo članki iz organizacijskega časopisja, potem se pa vrši razgovor o vsebini. Sem pa tja ima kak domač funkcionar kratko predavanje o kakem aktualnem vprašanju o katerem se vrši potem tudi širši razgovor. V mnogih krajih pritegnejo k prosvetnem večeru k sodelovanju tudi kako muziko, včasih prirede tudi kak kratak igrokaz in v deželah, kjer je doma še kaj humorja pa ta ali oni funkcionar pove še kaj za razvedrilo. Tak prosvetni večer ni treba da je cela mani-

festacija, priredi se ga lahko tudi v najožjem krogu, toda prosvetni večeri morajo odslej priti pri nas na dnevni red prav vsake podružnice.

Posebej opozarjamo podružnice na izvedbo čim boljše informacijske službe. Naše časopisje svoje naloge ne more zadovoljivo vršiti, če ne dobiva informacij iz terena. Sicer je že mnogo podružnic, ki imajo prav dobre korespondente in naš časopis je prav verna slika njihovega sodelovanja, saj imamo včasih več ko na polovici prostora dopisov iz raznih podružnic in tovaren. V mnogih podružnicah bi tudi ne manjkalo ljudi, ki bi, če ravno v preprostih besedah, spisali vendar prav lepa poročila. Toda po navadi je tako, da se ljudje zanašajo drug na drugega na zadnje pa poročila nihče ne napiše. Odslej velja parola: **podružnični odbori določijo za vsako podjetje svojega kraja korespondenta!**

Plodnosno delo našega plenuma s tem še ni izčrpano, in mi se bomo k sklepom še povrnili. Opozorimo naj samo še na to, da tudi najlepši sklepi nič ne koristijo, če ostanejo na papirju. Zato pozivamo vse podružnice priključenih organizacij, ki so dobile tozadevno okrožnico, da sklepe plenuma izvedejo v življenje in to v rokih, ki so v okrožnici postavljeni. Naj se vsi odbori zavedajo, da brez vztrajnosti ne more biti nikakršnih uspehov. Zato nujno na delo!

Interesna nasprotja sedanjosti so po nacionalno socialističnem pojmovanju psihološki pojav. Sprejeli so namreč obstoječi družbeni red kot nekaj po naravi danega in zato nujnega, njihova kritika je zahtevala le uveljavljenje nove miselnosti. Ta pa zahteva, da se morajo smatrati delavci in nameščenci za sodelavce podjetnika in morajo zato imeti vero v njegovo delo, biti mu morajo poslušni kakor otroci očetu.

Organizacija podjetij je izvedena po avtoritativnem načelu voditelja. Voditelj podjetij je v splošnem lastnik podjetja (pri delniških družbah, zadrugah in družbah z omejeno zavezo oni, ki upravlja podjetje), kajti ta je po teoriji nac. socializma že po naravi izbran za voditelja, ker s svojim kapitalom ustanovi podjetje, ga gospodarsko organizira in vodi tako, da združuje kapital in delovno silo. Zato ima lastnik absolutno finančno, gospodarsko in organizacijsko oblast.

Skupnost podjetja, ki jo tvorijo voditelj in uslužbenci, nam posreduje poseben zaupniški svet, v katerem so voditelj in izbrani zaupniki uslužbencev. Zaupnike izbirajo uslužbenci z glasovanjem, kjer pa more glasovati uslužbenec le z da ali z ne za kandidatno listo, ki jo lahko postavi samo voditelj (torej lastnik!) v sporazumu s starešino nac. socializ. delavske organizacije (NSBO). Če se ta dva ne sporazumeta ali če uslužbenci odklonijo kandidatno listo, imenuje člane zaupniškega sveta državni organ. Nezaupanje nemških delavcev v ta »svoj« zaupniški svet, ki ga imenuje lastnik podjetja, je tako veliko, da je dr. Ley, voditelj nac. soc. »Fronte dela« izjavil l. 1935: »Tako smo napravili iz zaupniških svetov v resnici svete nezaupanja.«

Ni pa prepovedal nac. socializem samo svobodnih sindikalnih organizacij, uknil je tudi kolektivne pogodbe in možnosti sklepanja teh, ter s tem prisilil delavce, da se s podjetnikom posamično dogovarjajo o pogojih dela. Poleg tega lahko voditelj podjetja (torej lastnik) predpiše poslovni red, ki določa način dela in plačila, eventualno tudi višino plače. Ta poslovni red izda podjetnik v sporazumu z zaupniškim svetom. Večina zaupniškega sveta, ki ga, kot smo videli, imenuje lastnik sam, se lahko pritoži na poverjenika dela, ki je državni organ in ki nato sam predpiše poslovni red. Kako je moč teh državnih organov odvisna od podjetnikov, nam dokazuje borba dr. Ottona Wagenerja proti združenju nemških industrijcev, ki ni Wagenerja stala le njegovega mesta ampak privedla tudi del njegovih sodelavcev v koncentracijsko taborišče.

Oglejmo si še, kako se je novo delovno razmerje izražalo v plačah delavcev. Če vzamemo za nominalne plače leta 1929 indeks 100 znaša ta in-

Programske osnove narodnega socializma

Hotenje odstopivše vlade dr. Milana Stojaklinovića, da uveljavi vladno delavsko organizacijo z uničenjem sedanjih svobodnih sindikatov, v marsičem spominja na nacionalno socialistično rešitev delavskega vprašanja. Zato morada ne bo odveč, če si to rešitev na kratko ogledamo.

Vsepovsod, kjer se pojavljajo poizkusi uničiti obstoječe delavske strokovne organizacije in ustvariti nove, ki bodo nosilci političnega programa vlade, ki jih ustanavlja, povsod tam so te vlade izrazito protidemokratske. S to ugotovitvijo nam je tudi že dan odgovor na vprašanje, kakšen je namen teh poizkusov. Gre za politično silo delavstva, ki je postalo nosilec vse pozitivne tradicije človeštva in s tem najtrdnjša ovira diktaturam. Samo dve možnosti imajo vsi, ki jim je ta sila neljuba: ali si bodo to silo pridobili ali jo morajo uničiti. In oboje je isto, dejansko pomeni oboje uničenje politične moči delavstva.

V borbi, da se uveljavi poleg takratnih delavskih organizacij je nacionalni socializem v Nemčiji propadel. Delavstvo je vztrajalo v socialističnih organizacijah; pri volitvah zaupnikov v delavske svete so dobili l. 1931 nacionalni socialisti le 0,5% glasov, med tem ko so jih dobili svobodni sindikati 83,6%.

In še pri delnih volitvah v marcu 1933 — torej že pod nac. socialistično vlado — niso dobili nac. socialisti več kot 3% oddanih glasov. V odgovor na to je nac. soc. vlada svobodne sindikate razpustila. Ta svoj korak je nacionalni socializem opravičeval z znanim stavkom, da je splošna korist nad koristjo posameznikov, da so torej organizacije, ki so osnovane po načelu razrednih borb škodljive, kajti te organizacije se borijo le za svoje razredne interese namesto, da bi delale za korist vsega naroda.

Že stavek sam, da je splošna korist nad koristjo posameznikov, nam do neke mere vzbuja nezaupanje. Kajti spoznanje nasprotja med interesi posameznikov in interesi skupnosti (nasprotje, ki celo danes obstoja le do neke mere) nam nalaga dolžnost, da iščemo vzrokov tega nasprotja in da odpravimo te tako, da skupnost ne bo tiran posameznika, temveč samo višja oblika svobodnega osebnega življenja. Nezaupanje se nam še poveča, če poznamo nac. socialistično predstavo o interesih skupnosti in oblike, kako je nac. socializem organiziral podreditev posameznikov oziroma razredov koristim narodne skupnosti.

deks od l. 1933 konstantno 79; v istem času se je indeks plač v USA dvignil od 100 na 122, v Franciji na 117, v Angliji na 111. Upoštevati pa moramo še zvišanje življenjskih potrebščin in veliko povečanje davkov v Nemčiji. Tako je davek na plačo povečan za 25—35%, občinski davek na osebo je podvojen, dalje odtegujejo za »Kraft durch Freude«, »Winterhilfe« itd.

Nezadovoljstvo zaradi znižanja življenjskega standarda skuša usmeriti nacionalni socializem na ven, v zahtevo po kolonijah, po novih tržiščih, po surovinah; kar je nakazal dr. Göbbels v knjigi »Revolution der Deutschen«.

»Kaj je cilj nemškega socialista? On hoče, da v bodoče ne bo v Nemčiji nobenega proletarca več. Kaj je cilj nemškega nacionalista? On hoče, da v bodoče Nemčija ne bo več proletarec sveta. Nacionalni socializem je sinteza teh dveh koncepcij.«

Ne le teoretske osnove nacionalnega socializma tudi njegova pot je dokazala, da vidi nac. socializem možnost za boljše življenje le v stalni borbi Nemcev proti vsem ostalim, medtem ko vidi internacionalizem možnost zboljšanja samo v borbi in nato v sodelovanju vseh narodov za nove temelje našega življenja.

važno to kulturno delo danes, ko imamo tako čudne razmere, nekakšno mrtvo dobo, v kateri je delavstvo po nepotrebnem postalo preveč mlačno in duhovno preveč razkrojeno. Z izobrazbo je treba zopet ustvariti jasne poglede na življenje in vzbuditi delavstvo zopet k aktivnosti in novemu zaupanju v delavsko gibanje.

Organizacije naj osnujejo v ta namen posebne odseke, ki bodo oskrbovali to delo med organiziranim pa tudi med neorganiziranim delavstvom. Brigada odseka je, da prireja predavanja za člane o vsemogočih predmetih, ki se smejo vršiti v organizaciji. Na drugi strani pa mora odsek, kakor tudi vsi drugi člani organizacije organizirati in vršiti podrobno delo od delavca do delavca, od obrata do obrata. Vsem tem delavcem je treba pojasniti temeljna načela organizacije in ponavljati to, dokler se doseže uspeh. Nihče se ne sme ustrašiti tega podrobnega dela, ki je sicer naporno, je pa zato vsak zaupnik, ki to delo z uspehom opravlja, v svojem srcu zadovoljen in srečen. To zadovoljstvo je za dobrega zaupnika prvo zadoščenje, še lepše pa potem, ko je pomagal utrditi dobro, močno in zvesto organizacijo, ki dosega s svojimi akcijami socialnopolitične uspehe v prid delavstva.

Pritožbe delavskih organizacij kažejo, kako nujna je aktivnost v tem oziru. Vse organizacije naj usmerijo svojo duhovno delavnost v tem zmislu, da postanejo naše organizacije kakor eno telo dela in življenja. Z delom in delovanjem poživimo organizacije!

Delo na terenu

Socialni položaj delavcev in nameščencev je odvisen od dveh stvari v glavnem. Gospodarske razmere, ki so v kapitalistični družbi jako nestalne so ena stvar, druga pa je moč strokovnih organizacij. Gospodarske razmere so bolj odvisne od reda, ki ga imamo v kapitalističnem gospodarstvu, moč in vpliv delavskih strokovnih organizacij pa je stvar zavednih, izobraženih in organiziranih delavcev. Seveda boj delavstva za socialne pravice kapitalizem ovira kolikor more, ovira razvoj delavskih organizacij z namenom, da ne dobe moči in vpliva v javnem življenju. Oviranje delavskih organizacij se vrši potom političnih in gospodarskih ukrepov pa tudi z najradikalnejšimi geslicami, samo da se cepijo sile delavske organizacije, katerim delavstvo le prera do veruje in se prereka v svojih vrstah za prazne besede in fraze, namesto da bi zbiralo in združilo svoje sile. Ni ga večjega veselja za kapitaliste, kakor če se prepira delavstvo med seboj, namesto da bi se enotno borilo za svoje pravice.

Delavstvo ni hudobno, ne želi sebi in sodrugom nič slabega. Toda sladke besede s te ali one strani, prazna gonja proti osebam in uničevalcem družbe, o ljubezni do delavstva te ali one politične stranke zavedejo delavstvo k napačnemu razumevanju položaja, da misli, da so tiste sladke besede iskrene. Delavstvo premalo pozna dejanske razmere, premalo pozna razvojne in gospodarske zakone pa veruje besedam, ki imajo indirektno namen obrniti krivice in prepričati samozavest delavskega razreda. Nezavedno in nesamosvojno delavstvo namreč ne more biti sposobno za boje, ki so potrebni v borbi za socialne pravice. To mora predvsem spoznati in vedeti neorganizirano delavstvo.

Delavstvo si je osnovalo zato svoje strokovne organizacije, da vodi enotno boje za socialne pravice. To je predvsem namen delavskih strokovnih organizacij. Ni pa pričakovati, da bodo

delavci prišli v organizacijo že zavedni in izvežbani strokovničarji. Zakaj za prakso v delavskih organizacijah je potreba popolnega znanja o gospodarskem sistemu in o načinu, na kakšen način se vodi borba proti krivicam. Te sposobnosti prinese šele samoizobrazba in izkušnja. Ni pa dovolj, da organizacija vedno in vedno izpopolnjuje znanje svojega članstva, razširiti mora to izobraževalno delo tudi na neorganizirano delavstvo in pridobivati nove in nove člane, ki se potem v organizaciji vzgoje za prepričane in zveste člane organizacije.

Naše mnenje je, da je vzgojno delo med organiziranim delavstvom in tudi neorganiziranim najvažnejše delo, ki je sposobno vzgajati resne, značajne in zveste člane organizacij. Posebno je

Gospodarstvo in zadružništvo

Dopisi iz zadružništva. Uredništvo našega časopisa je zainteresiralo nekatere naše zadružne strokovnjake, da bi priobčevali tudi v naših strokovnih listih interesantnejše izvlečke orazvoju delavskega zadružništva in zadružništva sploh. Ta panoga ljudskega udejstvovanja je bila zadnje čase precej potisnjena v ozadje in se v javnosti ni mnogo o njej debatiralo. Povdariti pa moramo, da je zamujeno treba nujno nadoknaditi, ker je baš zadružništvo tista ljudska organizacija, ki s svojim gospodarskim šolanjem delavnih ljudi ustvarja najtrajnejše in najsolidnejše temelje boljšemu gospodarskemu redu bodočnosti.

Slovensko delavstvo ima sicer s svojim zadružništvom nekaj bridkih izkušenj za seboj. Toda baš te izkušnje so pokazale, da zadružnega delovanja ni moči z ničemer nadomestiti in na noben način pogrešati. Izkušnje so nam tudi pokazale, katerih napak se moramo pri zadružništvu ogibati, da bo ono procvitalo vsemu ljudstvu na korist. Zadružna organizacija, tako so pokazale izkušnje, ne sme biti zgrajena na upravnem centralizmu in ne sme ji manjkati močne ideološke podlage. Upraven centralizem je sedaj premagan. Iz nekdanjega centralistično vodenega Konzumnega

društva za Slovenijo je nastala sedaj velika skupina malih krajevnih zadrug, ki so povsod naslonjene na same nosilce dotičnega kraja, povezane pa med seboj—potom Zveze gospodarskih zadrug le za tiste posle, ki morajo biti centralizirani. Ni naša stvar, da se spuščamo v detalj, konstatiramo le, da je ta forma zadružne organizacije po našem najboljšem prepričanju edino plodonosna in tudi sposobna organizirati velike množice pod svoje okrilje.

Pomanjkanje ideološkega temelja moramo biti pa vsi pripravljeno odstraniti s propagando zadružne ideje in razpravljanjem zadružnih vprašani. Povdarjamo, da bo tudi naše strokovno časopisje po svojih močeh rado prispevalo pri širjenju in poglobljevanju zadružne ideje, zato vabimo tem potom vse zadružne delavce in funkcionarje, da nam pošiljajo tozadevne dopise, članke in razprave.

Občni zbor Konzumne zadruge za Ljubljano in okolico, ki se je vršil sredi februarja je pokazal, da se je ta mala zadruga — porojena iz ostankov bivšega Konzumnega društva za Slovenijo — zelo okrepila in srečno prebolela vse začetne težave. Najbolj značilno je dejstvo, da so to novo zadrugo poklicali v življenje ravno isti naši zadružni veterani, ki so nekoč

kumovali ustanovitvi Konzumnega društva za Slovenijo, ki se je ravno iz Šiške razširilo najprvo na celo Ljubljano potem pa še na celo Slovenijo. Zopet vidimo na delu staro gardo: Udovč starejši, Glušič, Zupan itd. Občnemu zboru je pa predsedoval Udovč ml., kar kaže, da ima združna misel tudi pri nas lepo kontinuiteto, saj sodelujeta pri istem udejstvovanju kar dve generaciji. Zadruga, katero vodi agilni poslovodja zadr. Zalaznik, je imela v letu 1938 preko 1.100.000 din blagovnega prometa in je svojo bilanco lepo aktivno zaključila. Kupujočih članov ima zadruga okoli 130 in se članstvo stalno širi. Po zelo lepi in stvarni debati, je bil ta dobro obiskani občni zbor zaključen s pozivom na vztrajno delo za naše združništvo.

Občni zbori podružnic Konzumnega društva za Mežiško dolino so se vršili dne 12. t. m. v Prevaljah, Guštanju in na Muti. Vsa ta zborovanja so bila dobro obiskana in pokazala, da mežiško združništvo prav solidno in razveseljivo napreduje. Iz poročil, ki so jih podali združni funkcionarji naj posnamemo samo naslednjo konstatacijo, ki mora biti za nas vse veljavna: »Delavstvu ne pomaga nič, če vse kritizira čez kapitalizem in njegovo izkoriščanje, ako mu pa na drugi strani nosi svojo skromno plačo in mu pomaga povečati njegovo moč. Delavec naj postane član svoje gospodarske organizacije, to je, konzumnega društva in videl bo kako bo narastla njegova moč. Sam si bo gradil delavske domove in s tem pomagal pri delu za dvig delavske kulture, kar je pa glavno, bo se gospodarsko izboljšal in se tako usposobil posegati v vsa javna gospodarska vprašanja.« Mežiški združniki lahko služijo za vzgled delavstvu ostalih krajev.

UVOZ SIROVIN ZA NAŠO TEKSTILNO INDUSTRIJO

Zadnji čas stoji naša tekstilna industrija pri nabavljanju tekstilnih sirovin, to je bombaža in bombaževega predi-

va, pred velikimi težavami. Te surovine je treba plačati na tujih tržiščih v devizah, to je vrednot onih držav, ki te sirovine proizvajajo. Mi dobivamo devize poglavitno iz dveh naslovov: Od izvoza v takozvane neklirinške države, to je od tistega dela izvoza, ki ne gre v Nemčijo in Italijo, in od prihrankov, ki jih pošiljajo k nam naši izseljenci.

Zadnji čas pa je naš izvoz v opadanju. Še bolj pa je v opadanju izvoz v neklirinške države. Tudi pošiljke izseljencev ne morejo doseči več nekdanje višine. K temu je prišla še špekulacija z devizami.

Te dni čitamo po časopisju o preiskavah proti celim organiziranim družbam, takozvanim črnim borzom, ki so tilhotapile tuje valute v inozemstvo.

Tako je prišlo do tega, da se imajo boriti naše tekstilne tovarne v Kranju in Mariboru z vedno večjimi težavami pri nabavi takstilnih sirovin.

Ni prvenstvena naloga delavstva in delavskih organizacij, da se brigajo za reševanje takih stvari. To so težave, ki so jih poklicana reševati v prvi vrsti sama podjetja, v drugi vrsti pa gospodarske zbornice. Ni dvoma, da so podvzela tako podjetja, kakor njih zastopstva vse, kar je mogoče, da se obstoječe težave premagajo. Vendar se to ne pravi, da ne spremljamo mi teh težav z največjo pažnjo. Saj lahko pride radi tega v naši tekstilni industriji do težke brezposelnosti.

Zato je treba javno opozoriti, kako težke bodo posledice, če se ne rešijo te stvari tako, da ne bosta ogrožena zaposlitev in eksistenca tisočev tekstilnih delavcev.

Delavske organizacije so zaprosile Delavsko zbornico, naj povdari to tudi pri predstavnikih oblasti v Beogradu.

eksistenčnega minimuma, ki je za preživljanje večje delavske družine potreben. Žal pa je isto z mezdami tudi po drugih podjetjih.

Delavska delegacija si je na razpravi 14. marca še posebej prizadevala, da bi se zvišale mezde še onim delavcem (25 po številu), ki so dobili poviška na uro samo po 50 par, še za nadaljnih 25 par na uro, da bi znašala njih mezda din 4.75, žal pa ji ni uspelo. Pravtako se je opozorilo na stvari v zvezi z akordnim delom, kakor dostavljanje vagonov itd. Gosp. ravnatelj je obljubil, da se bo iskalo načina, da se v tem pogledu olajša delo akordantom in uredi tudi druge stvari, ki so jih iznesli delavski zastopniki.

Kolektivna pogodba, ki sta jo za organizacijo podpisala tajnika ss. Jakomin Šovljanski, za podjetje pa ravnatelj podjetja gospod Valenčak, stopi v veljavo 1. aprila in je 1 leto neodpovedljiva. Po preteku enega leta se lahko z ene ali druge strani odpove vsakega prvega v mesecu z dvomesečnim odpovednim rokom.

Delavstvo Kemične tovarne, ki ima sedaj urejeno službeno in plačilno razmerje s kolektivno pogodbo, pa ne sme misliti, da je sedaj organizacija že doseгла končni cilj in da ni več potrebna. Organizacija ne sme biti samo sredstvo v sili kakor n. pr. dežnik za slabo vreme, ki se ga ob lepem vremenu vrže v kot ali pa pozabi v vlaku. Polno ima organizacija svojih nalog. Poleg tega, da se briga za vsakodnevna vprašanja delavcev v podjetjih, socialno zakonsko zaščito, svoje socialne ustanove itd., je predvsem važno kulturno-vzgojno in izobraževalno delo in poglobitev ideoloških temeljev. Mezdna gibanja, zvišanje plač in dviganje življenjskega standarda, so le sredstva za dosego velikih in plemenitih ciljev, ki naj prej ali slej dokončno rešijo ureditev človeškega življenja tako, da bo delovno ljudstvo v družbi in življenju tako upoštevano, kakor mu z ozirom na koristnost in važnost njegovega dela pripada.

K temu velikemu stremljenju in cilju pa more kemično delavstvo v Mostah pripomoči samo s tem, če bo solidarno, močno in kompaktno organizirano.

KRANJ

Za poglobitev socialno političnega in organizacijskega znanja so naše organizacije v Kranju priredile predavalne in diskuzijske večere. Vsako sredo točno ob 7. uri zvečer je pričetek predavanja, ki bo trajalo $\frac{3}{4}$ do ene ure, pol ure pa je odmerjenega časa za diskuzijo.

Otvoritev predavanj je bilo v sredo, dne 15. marca. Sodrug Jakomin je za uvod utemeljil nujno potrebo takih prireditev, ker le z poglobitvijo kulture in znanosti med delavstvom morejo nastati trdni temelji močnemu strokovne-

Strokovni vestnik

SPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA

MEZDNO GIBANJE KEMIČNIH DELAVCEV V MOSTAH Z USPEHOM ZAKLJUČENO

Že v zadnjem »Ljudskem glasu« smo poročali, da se je delavstvo Kemične tovarne v Mostah skoro 100% organiziralo in započelo mezdnno gibanje. Dne 14. marca je bilo mezdnno gibanje zaključeno s sklenitvijo kolektivne pogodbe. Pogodba ureja službeno razmerje za vse pri industrijskem delu zaposleno delavstvo. Izvzeti so nameščenci, ki spadajo v zavarovanje k Pokojninskemu zavodu, hišni posli, hlapci, vratarji, nočni čuvaji itd., kakor tudi delavci, ki so najeti na začasno prehodno delo.

Pogodba ureja: delovni čas, delov-

ne obleke, odškodnine v slučaju bolezni in drugih zadržkih pri delu, sprejemanje, odpuščanje in premeščanje delavcev, mezde za urno in akordno delo, trajanje in odpoved pogodbe in druge stvari, ki se običajno uredi s kolektivnimi pogodbami.

Dosedanje plače zvišajo za 12.5% do 31%. Povprečno zvišanje plač je 21%. Po našem računu bo 113 delavcev zaslužilo mesečno din 21.384.— več kakor doslej, letno pa okrog 256.000 dinarjev več. Podjetje je izjavilo, da znaša letni povišek mezd okrog din 300.000 mogoče všteje tudi socialne dajatve, ki bodo večje.

Zvišanje mezd je vsekakor lep uspeh organizacije in tudi razumevanje podjetja. S tem zvišanjem so mezde vsaj do neke mere sledile porastu draginje, vključ temu pa še vedno ne dosegajo

mu pokretu. Zlasti pa je potrebno večje število izšolanih organizacijskih zaupnikov, odbornikov in funkcionarjev.

V sredo, dne 22. marca je bilo predavanje o starostnem zavarovanju; predaval je s. Stanko.

Članstvo vseh naših organizacij zlasti pa zaupnike pozivamo, da se teh važnih predavanj in diskuzij v čim večjem številu udeležujejo.

Vsako sredo v Cankarjevem domu predavanje, ki se prične točno ob 7. uri zvečer.

PLAČE DELAVCEV AMERIŠKE GUMI-INDUSTRIJE

Strokovno glasilo zveze ameriških delavcev gumi-industrije poroča v letošnji januarški številki, da je produkcija gumijevih izdelkov narasla od leta 1929 za najmanj 41 odstotkov. Do pred par leti je bilo delavstvo le slabo strokovno organizirano. Čim pa so se močnejše organizirali so svoje mezde ponovno zvišali. Statistika strok. organizacije prikazuje, da so znašale povprečne urne plače (v dolarskih centih) leta 1934: 64,8, l. 1935: 68,5, l. 1936: 69, leta 1937 pa že 77,3. Če računamo, da je en dolar 45 dinarjev **tedaj je znašala urna plača gumi-delavca v letu 1937 din 34,78, dnevna v 8 urah pa 278 dinarjev!**

ZAHVALA.

Nam izrečena sožalja, tolažilne besede, ko nas je zadela kruta usoda in nam iz naročja iztrgala malega Francita, kateremu ste poklonili vence, krasne šopke in ga v tako velikem številu spremljali na zadnji poti, sodružna hvala vsem.

Rodbina Lovšek Franjo,
Rogaška Slatina.

LESNI DELAVCI

LJUBLJANSKI MIZARSKI POMOČNIKI.

včlanjeni v Zvezi lesnih delavcev podružnica Ljubljana, so imeli dne 19. t. m. 46. redni občni zbor, ki ga je vodil nad vse agilni in požrtvovalni predsednik s. Joško Gregorič. Uvodoma se je spomnil petih umrlih članov v pretečenem letu. Pozdravil je zastopnika centrale in Strokovne komisije s. Bricelja kakor tudi vse ostale navzoče.

Na to je podal kratek historijat o delovanju podružnice v pretečenem letu. Navajal je vse težkoče, ki se stavljajo odboru v delovanju, predvsem je glavna ovira neorganizirano delavstvo ter deloma nezavednost organiziranega delavstva. Tajniško poročilo je podal s. Sluga, ki je tudi navajal, da je potreba več aktivnosti s strani članov. Blagajniško poročilo je podal s. Virant Anton, ki je bilo zelo obširno in pregledno ter se mu pozna, da vodi blagajniške posle podružnice že nad deset let. S. Oblak je podal poročilo nadzorstva ter predlagal stari upravi razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. Centralni tajnik poda obširno poročilo o delovanju centrale na poboljšanje ekonomskega položaja lesnega delavstva v celi Dravski banovini. Sedaj se vrši borba za

kolektivno pogodbo mizarskega delavstva za celo Dravsko banovino. Anketa, ki se je vršila lansko leto pri banski upravi, na kateri je bilo tudi določeno, da se bo vršila nova anketa, se dosedaj še ni vršila. Zveza je prejela poziv banske uprave, odnosno Inspekcije dela, da je potrebno zbrati nad polovico podpisov vseh mizarskih pomočnikov Dravske banovine, če so res zato, da se sklene kolektivna pogodba za celo banovino.

Dalje je navajal, da v Ljubljani z mesecem aprilom poteče rok kolektivne pogodbe ter se govori s strani podjetnikov, da bodo kolektivno pogodbo odpovedali. Opozarja navzoče, da je treba iti na delo od moža do moža, od delavnice do delavnice, da se vse neorganizirane privede v organizacijo. V Ljubljani sami je 98 mizarskih obratov, ki so po večini manjše delavnice, vendar vse te delavnice zaposlujejo 318 pomočnikov ter 96 vajencev. Pri tem je navajal, da najmanj 10% pomočnikov ni prijavljenih Okrožnemu uradu za socialno zavarovanje. V Dravski banovini je skupaj 1549 mizarskih obratov, ki zaposlujejo po uradni ugotovitvi 1671 pomočnikov ter 1091 vajencev. Približno je torej v banovini zaposlenih mizarskih pomočnikov 1800, ker poslodavci vseh niso prijavili, kakor je že zgoraj navedeno. Industrijskih delavnic je v Dravski banovini 7. Le te zaposlujejo večje število delavstva. Od teh 1800 pomočnikov ima delovne pogoje urejene s kolektivno pogodbo ca. 750 pomočnikov in to v večjih krajih: Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj, Litija, Št. Vid. Mezde mizarskega delavstva so jako različne ter bi bilo zaradi tega zelo prav, da se kolektivna pogodba napravi za celo banovino, ker bi se s tem preprečilo brezmejno izkoriščanje delavstva. Podjetja jako rada kršijo kolektivno pogodbo skoraj v vseh krajih.

Ljubljanska podružnica je sklenila kolektivno pogodbo za Autokaroserijsko delavnico, Automontaža, ki je dosedaj ena izmed najboljših v naši zvezi. Skušalo se je kolektivno pogodbo izvesti za vse autokaroserijske delavnice v Ljubljani, kar pa ni uspelo, ker je premalo zavednosti med autokolarskim delavstvom.

Podružnica je poskušala v pretekli poslovni dobi organizirati vse izdelovalce glasbil ter se je precejšnje število tega delavstva odzvalo klicu organizacije. Poslodavci so takoj videli v tej akciji veliko zlo in takoj odpustili vse one delavce, ki so se eksponirali, da so privedli delavstvo v organizacijo. Ker ta akcija ni uspela, je porazno vplivala na to delavstvo ter je ostalo po večini zopet izven sklopa organizacije.

Navajal je, da je potrebno za vsako delavnico in za vsak mizarski obrat izvoliti obratnega zaupnika, ki naj bo vez med organizacijo in pa med delavci v delavnicah. Treba je poživeti zaupniški zbor ter posečati društvent lokal v večji meri. Dalje je navajal, da je potreba, da se mlajši sodruzi udeležujejo v kulturni organizaciji »Vzajemnost«, ki ima mnogo odsekov, v katerih se lahko urijo in si bistrijo um. Po poročilu centralnega tajnika so se vršile volitve za novo upravo ter je bil za predsednika ponovno soglasno izvoljen s. Gregorič Joško. V ostalih odborih pa so po večini

dosedanji člani, pritegnilo se je pa v širši odbor nekaj novih ljudi. Občni zbor je pokazal veliko disciplino mizarskega delavstva v Ljubljani. Ob koncu je predsednik pozval vse navzoče k aktivnejšemu delovanju ter zaključil občni zbor.

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

V nedeljo, dne 19. marca t. l., je imela Zveza lesnih delavcev podružnica v Št. Vidu svoji redni občni zbor, ki je bil ob enem jubilejni občni zbor ob 5-letnici obstoja strokovne organizacije v Št. Vidu. Ob navzočnosti velike večine članstva, zastopnika centrale ter delegata Št. Vidske »Vzajemnosti«, je s. Demšar Janko kot predsednik podružnice otvoril občni zbor ter podal obširno zgodovino dela za ustanovitev strokovne organizacije. Iz njegovih izvajanj smo posneli, koliko truda so vložili posamezni sodruzi in centrala pred in med vojno, da bi se ustanovila strokovna organizacija v Št. Vidu. Vendar je bil kljub največjemu naporu ves trud zaman do leta 1934, ko je tudi Št. Vidske mizarje prisilila kriza in so mojstri mezde potisnili na skrajni minimum. Šele tedaj je delavstvo spoznalo važnosti in pomena strokovne organizacije ter se v velikem številu organiziralo. Takoj v začetku je bila organizacija zelo močna po članstvu. Podjetniki, videč kakšen razmah je zavzela organizacija delavstva, so kot protiutež forsirali ustanovitve Jugoslov. strokovne zveze. S tem so hoteli enotnost delavstva razbiti. Toda delavstvo ene in druge organizacije se je zavedalo resnosti položaja, ter sta se, mesto da bi druga drugo napadali in skakali druga drugi v hrbet, kakor so podjetniki želeli, zedinili v boju za izboljšanje ekonomskega položaja delavstva.

Rezultat tega dela na strokovnem polju, so boljše plače, ki smo jih v boju prvič z enodnevno stavko tudi izbojevali. Dosegli smo tudi sklenitev kolektivne pogodbe. Obe organizaciji skupaj sta vodili tudi leta 1937. Štiril tedne trajajočo stavko, ki je rodila delne uspehe. Od leta 1937. se nahaja Št. Vidsko delavstvo v brezpogodbenem stanju. Kar pa ni krivda odbora samega kot se to večkrat sliši, temveč je glavna krivda na delavstvu, ki se ni dovolj zavedalo dolžnosti do strokovne organizacije. Ravno tako ni odbor naletel na razumevanje pri članstvu samem. Vendar vidimo kot smo posneli po poročilih tajnika in blagajnika, da je društvo kljub vsem oviram delovalo zadovoljivo. Poleg vsega ostalega dela na strokovnem polju je društvo v poslovnem letu priredilo eno večjo vrtno veselico ter eno skupno s kulturno organizacijo »Vzajemnost«.

Po izčrpnih poročilih tajnika in blagajnika je bil predlagani absolutorij stari upravi soglasno sprejet.

Zastopnik centrale uprave je v kratkih besedah orisal borbo lesnega delavstva, prav posebno še borbo Št. Vidske podružnice in označil kot velik uspeh, da imajo šentvidski mizarji precej višje mezde kot ljubljansko mizarsko delavstvo, dočim je bilo poprej obratno. Poročal je o borbah, ki jih vodi Zveza lesnih delavcev v posameznih krajih. Pozival je delavstvo na vztrajnost in požrtvovalnost v borbi za zboljšanje ekonomskega položaja.

Navzoči so vzeli vzpodbudne besede centralnega zastopnika z odobravanjem na znanje. Delegatinja kulturne organizacije »Vzajemnosti« je v kratkih besedah opozorila navzoče na važnost vzajemnega dela med strokovno in kulturno organizacijo ter apelirala na navzoče, da naj več pažnje polagajo na izobrazbo, sedaj še posebno, ko je na razpolago društvena soba s časopisi in že precej bogata knjižnica. Šentvidska »Vzajemnost« ima že več odsekov, nudi vsakemu možnost, da dela na tistem polju, do katerega ima največ veselja.

Po daljši debati je bil večinoma izvoljen stari odbor z malimi spremembami. Za predsednika je bil ponovno izvoljen mladi sodrug Janko Demšar, ki ima mnogo zaslug, da naša podružnica v Št. Vidu napreduje. Pa tudi ostali odbor je izbran iz vseh delavnic, ter so v njem večinoma le mlajši sodrugi.

Vsi navzoči so bili prav zadovoljni s poročili, ki so jih podali posamezni funkcionarji ter so obljubili, da bodo novi odbor po svojih močeh podpirali ter pomagali delati na strokovnem in kulturnem polju, ter širiti socialistično misel med šentvidskimi mizarji.

Podružnica Zveze lesnih delavcev v Mariboru je imela 12. marca t. l. v gostilni »Vintgar« svoj redni občni zbor. Ob navzočnosti precejšnjega števila članstva je otvoril občni zbor s. Škrinjar ter pozdravil navzoče kakor tudi zastopnika centrale s. Dermastija.

O delovanju podružnice je podal obširno poročilo ter navajal vse težkoče, ki jih imajo predvsem oni na severni meji, kjer zelo vplivajo na razvoj zunanji dogodki. Tajniško poročilo je podal s. Vegan, blagajniško pa s. Erman. Za nadzorstvo je poročal s. Kopic in predlagal razrešnico staremu odboru, ki je bila soglasno sprejeta. Zastopnik centrale je v daljšem govoru obrazložil delovanje centralne uprave ter nanizal tudi vse težkoče, ki jih ima pri organiziranju lesnega delavstva po posameznih krajih. Vzpodbujal je navzoče za tesnejšo povezanost v organizaciji. Navajal je, da je letos 20 let, odkar se je zveza osamosvojila od bivše dunajske centrale lesnih delavcev. V borbi za kolektivno pogodbo za vso banovino je potreba, da tudi, mariborska podružnica napravi vse potrebno, da se ta kolektivna pogodba res izvojuje. Poročal je o nezaposlenosti delavstva ter življenjskem standardu delavstva v državi in povdaril, da ima lesno delavstvo zelo nizke mezde, ki ogrožajo obstoj družin. Sledile so volitve ter je bil povečini izvoljen stari odbor, in sicer kakor sledi:

Preds. Škrinjar Ivan, podpreds. Žist Konrad, tajnik Vegan Ivan, blagajnik Erman Ivan, odborniki Satler, Kričnik in Šket. Nadzorstvo Kopic, Smole in Černe.

Odbor si je nadel nalogo, da bo z vsemi sredstvi poskušal poživeti delo strokovne organizacije mizarjev v Mariboru. Predsednik je apeliral na pomoč članstva ter zaključil občni zbor.

RUDARJI

ZAHTEVA, DA SE POPRAVI PRAVILA O BRATOVSKIH SKLADNICAH

S pravili, ki so prišla v veljavo dne 1. januarja 1938, se je v členih 50, 64 in 82 zelo poslabšalo določbe prejšnjih pravil. Kaj je v teh členih poslabšane, ne bomo tu ponavljali, ker smo to že nešteto krat povedali in napisali. Zato povemo danes prizadetim rudarjem in plavžarjem, da je vodstvo Zveze rudarjev Jugoslavije pravočasno opozorilo merodajne kroge, da se k finančnemu zakonu sprejme amandma, s katerim bo omogočeno ministru za šume in rudnike, te člene popraviti s tem, da se jih postavi v prejšnjo stanje pred 1. januarjem 1938.

Novi službeni red.

Vse podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije so poslale preko načelstva II. skupine predloge na rudarsko oblast, za spremembo neodgovarjajočih določb v novem službenem redu. Upamo, da bo rudarsko glavarstvo uvidelo stvarno potrebo in izdalo tozadevna tolmačenja k službenemu redu.

V revirjih TPD.

se pojavlja močno gibanje med rudarji in ostalim delavstvom za spremembo obstoječe kolektivne pogodbe pri TPD. Res je, da so v pogodbi določbe, ki so spremembe potrebne. Najbolj pa regulacija mezd za slučaj draginje. Rudarji zahtevajo tudi med drugim, da se jim izplača razlika v draginji pri preureditvi kolektivne pogodbe. Osebito pa boli rudarje to, da ima delavstvo že skoro vsepovsod plačane dopuste, edino TPD jim jih še ne prizna.

Res, zahteve rudarjev po zboljšanju njih položaja so upravičene. Celo lanske leto in še letos v januarju so delali skoro brez odmora in s tem pomagali družbi, da je mogla svojim odjemalcem ustreči. Zato bi bilo tudi od družbe zaželeto, da bo njihovim gotovo upravičnim zahtevam ustregla.

LIBOJE

V Libojah se nahaja rudnik, ki je last keramične industrije d. d. Petrovče. V tem rudniku še vlada popolnoma srednjeveški sistem. Strah in hlapčevski duh sta vtepana delavstvu v mozeg in kosti. Edina vez, ki veže podjetje z delavstvom, je še praznik sv. Barbare, blagoslovljen z alkoholom. — Za to ni čudno, če je neki paznik nekega kopača, ki ga je prišel prosit za smodnik, naklestil s karbidno svetiljko po glavi tako, da so morali krvavega ven spraviti in zunaj, namesto da bi ga umili in obvezali, so ga še enkrat nabili in mu pri tem razbili še umetno zobovje. — Tako se godi rudarjem tam, kjer v svoji nezavednosti pljujejo po svoji organizaciji.

DRŽAVNI RUDNIKI

Zabukovca in Velenje.

Na teh rudnikih se silno propagira slovensko organizacijo »Jugoras«. Mi načelno nimamo nič proti temu, ker vsak delavec naj se sam odloči, v katero organizacijo bo šel. Ali ne zdi se nam pa dostojno, če se pri neukih brezposelnih agitira, pristopite v vnašo ZZD in mi vam bomo delo preskrbeli. Če ima ZZD to moč, potem priporočamo vsem brezposelnim, da se takoj organizirajo v ZZD, da dobe zaposlitev.

Nacionalisti so tudi enkrat tako delali, pa so zmrznili. In najbrž bodo njih nasledniki tudi, a rdeči bodo ostali.

Predlogi za kongres ZRJ.

1. Centralna uprava predlaga, da se prispevek III. plačilnega razreda poviša od sedanjih din 1.75 na din 2.—

Predlogi podružnice ZRJ Trbovlje.

1. Uredi se naj popust pri listu »Delavec«.

2. Uredi se naj evidenca tistih brezposelnih, ki niso po lastni krivdi prišli v brezposelnost.

Predlogi podružnice ZRJ Velenje.

1. Linearno se naj znižajo prispevki v vse plačilne razrede aktivnih članov.

2. Uvede se naj enoten mesečni prispevek.

MONOPOLCI

Podružnica Saveza monopolskih delavcev v Ljubljani

Je imela dne 14. marca t. l. svoj redni letni občni zbor. Občni zbor je bil zadovoljivo obiskan, ali še bolj bi lahko bil, če bi se članstvo zavedalo svoje dolžnosti, zakaj kakor mora odbor napraviti svojo dolžnost in podati na občnem zboru svoje poročilo o poslovanju v minulemu letu, tako bi bila tudi dolžnost slehernega člana-ice, da se istega udeleži in sliši vse dobre in slabe stvari o delu odbora. Čim bolj aktivno deluje članstvo, tem lažje je delo odbora in razume se tudi bolj uspešno.

Funkcionarji odbora podružnice so podali svoja poročila, ki jih je članstvo soglasno odobrilo. V novi odbor so bili izvoljeni povečini stari odborniki z nekaterimi spremembami. Kot zastopnik Strokovne komisije se je občnega zbora udeležil s. Bricelj, ki je pozival članstvo k slogi in bolj aktivnemu delovanju za dobrobit delavskih interesov. Izkušnje nas učijo, da je le organizirani delavec borec za pravico delavstva, a neorganizirani teptalec delavskih pravic. — Novi odbor bo predvsem skušal doseči pri Upravi monopolov, da se vštejejo delavcem(kam) nestalna leta v stalnost, ki s tem dosežejo tudi napredovanje v službi, dalje da se zviša pokojnina, uveljavljenje rodne dodatka, sistemizacijo stalnih mest itd. Mnogo dela nas še čaka in bo treba zanj mnogo truda, da vse to dosežemo. Savezna uprava v Beogradu je že napravila korake v tem pravcu pri novem gen. direktorju ter upamo, da bomo nekaj dosegli.

Govorilo se je tudi o povišanju sedanjih plač, katere še ne odgovarjajo današnjim draginjskim razmeram.

Širite naš list!

Dalje bo treba tudi bolj paziti na sprejem delavstva na delo, da pridejo najbolj potrebni do zaslužka, ne pa tako kakor se danes v nekaterih primerih dogodi. Predvsem bi morale imeti matere-vdove prednost, kakor tudi očetje za svoje otroke itd., ker so potrebni.

Novoizvoljeni odbor poziva vse članstvo, da ob polni vestnosti gradi svojo stanovsko organizacijo, da se enkrat za vselej zgradi močan Savez monopolskega delavstva.

ŽIVILCI

Ljubljanski pekovski pomočniki

so se počeli dramiti. V to jih silijo neurejene razmere v tej stroki. Saj je skoro po vseh krajih večji red kot je v Ljubljani sami.

Na sestanku, ki se je vršil dne 19. t. m. v prostorih hotela Loyd, je poročal o položaju delavskega gibanja tajnik Strokovne komisije s. Bricelj. Orisal je borbo organiziranega delavstva za izboljšanje položaja in uveljavljanje kolektivnih pogodb v posameznih panogah. V živilski stroki so gotovo najbolj žalostne razmere. V tej stroki je delavstvo slabo organizirano, delovni čas ima vsak po svoje, vsi predpisi socialne zakonodaje se na debelo kršijo. Samo pekovskih obratov je v Ljubljani 67, da niti ne naštevamo drugih, ki spadajo v to stroko. Strokovna komisija je pripravljena po svojih močeh pomagati, da se to živilsko delavstvo organizira. Treba je, da vzporedno koraka živilsko delavstvo z drugimi strokami.

Predsednik s. Klemenčič je pozval navzoče, da gredo vsi na delo, treba bo več sestankov in razgovorov. Nekateri so pač grajali odbor, da premalo dela, vendar ta ne more delati čudežev. Da se pekovski pomočniki privedejo v organizacijo, je treba sodelovanja vseh, le tedaj bo tudi delovno razmerje urejeno. S pozivom na delo je zaključil sestanek, ki je bil zelo lepo obiskan.

KOVINARJI

Zeleni na delu v Kamniku

Ker je podjetje pričelo trgati akordne postavke pri nekaterih delih v tovarni, je sklicala naša podružnica SMRJ skupno z JSZ sestanek članstva prizadetih oddelkov dne 7. t. m., da se uvede temu primerne protiukrepe.

ZZD do sedaj še ni pokazala znaka življenja v tovarni, zato ni bila pritegnjena k sodelovanju. Ob priliki tega sestanka je prvič nastopila in sicer s tem, da je agitirala med delavstvom proti udeležbi na sestanku, dasi so prizadeti po znižanju akordnih postavk povečini njeni člani. To ravnanje združenih se zdi nam nerazumljivo. Naša podružnica je podvzela akcijo, da se odpomore vsem prizadetim, brez ozira na njih mišljenje, zeleni pa našo dobronamerno akcijo bojkotirajo — morda mislijo, da jim bo Bog pomagal — a čudeži se danes ne godijo več, zlasti ne po tovarnah v prid delavstva. Sicer pa prijateljski, kar tako naprej, kar boste sejali, boste tudi želi.

Na sestanku, ki se ga je udeležilo lepo število delavstva je poročal s. Šovljanski ter statistično dokazal, da so v tovarni »Titan« najnižje mezde v vsej kovinski industriji v Slo-

veniji, zato bi bila sramota, da si pustimo trgati še akordne postavke. Nameri podjetja se je treba postaviti odločno v bran, kar pa bomo dosegli le, ako smo vsi zavedni in strokovno organizirani. Zadnji čas je, da se zavemo svoje dolžnosti, da odpremo oči še v temi tavajočim, da bomo vsi eno in tedaj bo konec izigravanja od strani podjetja in nas tudi ne bo treba več biti sram pred ostalimi ss. kovinarji v Sloveniji, ki imajo po zaslugi svoje zavednosti boljše uspehe kot mi. — Družnost!

Dne 11. t. m. se je vršil redni letni občni zbor podružnice SMRJ v Karlovcu. Iz poročila predsednika in tajnika je razvidno, da je podružnica kljub vsem oviram, ki jih je imela v svojem delovanju, lepo napredovala. Po izčrpnih debati o poročilih je poročal s. Šovljanski, oblastni tajnik. Prikazal je položaj kovinarjev ne samo v Dravski banovini, ampak v celi državi in dal navodila za bodoče delo. Nato je bil izvoljen novi odbor podružnice s s. Milanom Ivkovičem na čelu, ki uspešno vodi podružnico že dve leti.

Dne 12. t. m. se je vršil redni letni občni zbor podružnice SMRJ na Sušaku. O delovanju podružnice v preteklem letu je poročal s. Čavrak Andrija, tajnik podružnice. Iz poročila je razvidno, da je podružnica v preteklem letu imela zelo lepe uspehe. Sklenila je kar tri kolektivne pogodbe. Po podanem poročilu blagajnika in finančne kontrole je bil izvoljen novi upravni odbor podružnice s starim predsednikom s. Medvedom Stjepanom na čelu. O položaju kovinarjev, potrebi sindikalne organizacije kakor tudi o bodočem delu je izčrпно poročal oblastni tajnik s. Šovljanski.

Dne 19. t. m. se je vršil redni letni občni zbor podružnice SMRJ za Moste. Po podanih poročilih s strani predsednika, tajnika in blagajnika je razvidno, da je to ena naših najbolj urejenih podružnic in močna postojanka SMRJ. Po poročilu finančne kontrole je stari odbor dobil razrešnico in je bil izvoljen novi upravni odbor podružnice s s. Verbič Adolfom na čelu. Nazadnje je še poročal s. Šovljanski, oblastni tajnik, o splošnem položaju kovinarjev, kakor tudi o delu oblastnega tajništva v preteklem letu. Iz njegovega poročila je bil razviden lep uspeh naših podružnic v delovanju za izboljšanje gospodarskega in socialnega položaja kovinarjev.

RAZNO

Tekstilna tvornica v Dugi Resi je odpovedala velikemu številu svojih nameščencev, ker je zaradi pomanjkanja surovin prisiljena, da omeji obratovanje. Dosedaj je odpovedano 400 delavcem. Bati se pa je, da se bo to število kmalu povečalo, če bodo tvornice z nepremišljenimi deviznimi omejitvami še nadalje ovirane pri nabavi surovin.

SLOGA IN ZDRUŽENJE V DELAVSKIH VRSTAH

Ničesar ne potrebuje delavstvo v teh kritičnih dneh bolj kakor solidarnost v svojih vrstah.

Za solidarnost je potreben program, ki je vsem skupen, in pa iskrenost pri delu drug z drugim.

Ni ga med delavci, ki bi dejal, da je proti enotnosti delavskega razreda. Žal, da so mnogi, ki govorijo o enotnosti, o združenju in za skupnost neiskreni. Govore tako, kakor smatrajo, da masi najbolj ugajajo, in delajo tako, da ji čimbolj škodujejo, ne da bi svojim namenom mogli kaj prida koristiti. Silovito pa škodujejo SLOGI delavskega razreda.

Pametni delavci so previdni, kadar pride kdo med nje s pridigami o solidarnosti, kajti čestokrat se dogaja, da so taki preroki le volkovi, ki svoje namene zakrijejo z ovčjimi oblačili.

Kdor je za solidarnost, mora najprvo pri sebi dokazati, da ni v službi interesov, katerim je sloga delovnega ljudstva le pretveza za sejanje in povečanje nesloge.

Samo na podlagi tega lahko presoiate njegovo delo in njegove namene.

KULTURA

Proslava 20 letnice dveh delavskih kulturnih društev v Kamniku

Vsem bratskim društvom!

Ob vznožju leži mesto veličastnih Kamniških planin, Kamnik. Ugodni delovni pogoji so prisklicali industrijo raznih strok, ki se razvija v tem okraju. Sicer velja kraj kot letovišče ali prebivalstvo je kmečki proletarijat.

Razna meščanska društva, ki si lastijo monopol, da so poklicana vzgajati lačno ljudstvo v »dober, zdrav in močan narod« skušajo pritegniti z raznimi vabami to ljudstvo v svoj krog, kar jim spričo današnjih razmer, ki vladajo in težke atmosfere, ki visi v ozračju, tudi delno uspeva.

Dvajset let je od tega, odkar so se pod »Starim gradom« jeli tiho in boječe oglašati zvoki delavske pesmi, ki so jo gojili stari, v ognju preizkušeni borci, ki so se rešili iz strašnega svetovnega klanja, katerega sta povzročila avstrijski in nemški imperializem. In ti vrlji pionirji so postavili temelj izobrazbi kamniškega proletarijata s tem, da so leta 1919 ustanovili »Delavsko knjižnico«, v čije naročju je vzrastlo »Del. pev. društvo »Solidarnost«. Od takrat odmevajo v Kamniku akordi lepe delavske pesmi, katera vlija pogum v srca delavcev, jih krepi in bodri, da ne klonejo pod težo dela in časa ter jih vodi k cilju in zmagi. Ti dve delavski društvi proslavljata letos dvajsetletnico prosvetnega delovanja med kamniškimi delovnim ljudstvom s prosvetnimi večerji, predavanji, koncerti, z izposojanjem 1500 knjiž svetovno priznanih pisateljev in petjem.

Sodruzi in sodružice, dne 9. julija proslavimo ta jubilej s prosvetnim delavskim taborom. Obračamo se s to okrožnico na vsa bratska prosvetno-kulturna društva, da ta jubilej moralno podpro in prijavijo svojo udeležbo. Takojšnja prijava udeležbe je potrebna, da zamoreta društva pripraviti načrt in program. Izdali bomo vsak mesec po eno okrožnico z navodili. Bratska društva, katera bi ne dobila te okrožnice, prosimo, da tudi prijavijo udeležbo. Posamezni zbori bodo na taboru izvajali samostojno po tri pesmi in prosimo, da jih z navedbo dirigenta prijavijo. Društva bodo nastopala po vrstnem redu dospelih prijav.

Na svidenje na taboru!

Družnost!

Del. pevsko društvo »Solidarnost« in Delavska knjižnica v Kamniku.